שפתיו (א) נהוי מעשה גבי מגדף אמר רבא שאני מגדף (ב) הואיל וישנו בלב אבל בעלמא עקימת שפתיו הוי מעשה מתיב רבי זירא (ג) ויצאו עדים זוממין שאין בו מעשה ואמאי הא על פי כתיב בהן אמר רבא שאני עדים זוממין הואיל וישנן בראייה: האוכל חלב: ת"ר כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו לחייב על כל אחת ואחת דברי ר' ישמעאל וחכ"א אינו חייב אלא אחת (ד) נימא בהא קמיפלגי דר' ישמעאל סבר לוקין על לאו שבכללות (ה) ורבנן סברי אין לוקין על לאו שבכללות לעולם סבר ר' ישמעאל אין לוקין על לאו שבכללות ושאני הכא דמייתרי ליה קראי נכתוב קרא כל חלב לא תאכלו שור וכשב ועז למה לי ש"מ לחלק ורבנן אי לא כתיב שור וכשב ועז ה"א אפילו חלב חיה במשמע להכי כתב שור כשב ועז למימרא דחלב שור וכשב ועז הוא דאסור אבל דחיה שרי שפיר קאמרי ליה אלא היינו טעמא דרבי ישמעאל דקסבר א"כ לכתוב כל חלב שור לא תאכלו (ו) כשב ועז למה לי ש"מ לחלק ורבנן סברי אי כתב רחמנא כל חלב שור ה"א נילף שור שור (ז) מסיני מה גבי סיני חיה ועוף כיוצא בהן אף גבי אכילה חיה ועוף כיוצא בהן להכי כתב רחמנא שור וכשב ועז למימרא דהני (ח) דאסור אבל חיה ועוף שרי שפיר קא"ל אלא היינו טעמא דקסבר נכתוב כל חלב כשב לא תאכלו א"נ (ט) כל חלב עז לא תאכלו שור וכשב ועז למה לי ש"מ לחלק ורבנן סברי אי כתב כל חלב כשב ה"א חלב כשב אסור (י) ושור ועז שרי וכ"ת מאי אולמיה דכשב משום דנתרבה באליה (יא) וכדתנא ר' חנניא למה מנה הכתוב אימורין בשור ואימורים בכשב ואימורים בעז דכתיב אך בכור שור (יב) וגו' צריכי דאי כתב שור ה"א כשב ועז לא ילפינן מיניה דאיכא למיפרך מה לשור (יג) שכן נתרבה בנסכים נכתוב רחמנא בכשב ונילף שור ועז מכשב איכא למיפרך מה לכשב שכן נתרבה באליה נכתוב רחמנא (יד) עז ונילף שור וכשב מיניה איכא למיפרך מה לעז שכן נתרבה אצל עבודת כוכבים מן חד לא ילפינן נכתוב תרתי ונילף (א) חדא מתרתי הי דין נילף שור מכשב ועז אית להון פירכא (טו) מה לכשב ועז שכן נתרבו אצל הפסח לא נכתוב כשב ונילף משור ועז אית להון פירכא מה לשור ועז שכן (טז) נתרבה אצל עבודת כוכבים לא נכתוב עז ונילף משור וכשב אית להון פירכא מה לשור וכשב שכן יש (יז) בו צד ריבוי (ב) הלכך לא ילפי מהדדי שפיר קא"ל אלא לעולם טעמא דרבי ישמעאל כדאמרינן מעיקרא (יח) דאם כן נכתוב כל חלב ולישתוק מאי אמרת האי דכתב שור וכשב ועז למשרי חלב חיה הא (יט) כי כתב קרא בעניינא דקדשים (כ) ודבר למד מעניינו מכלל דרבנן סברי לא ילפינן דבר למד מעניינו לא דכולי עלמא (כא) ילפינן דבר הלמד מעניינו והכא בהא פליגי (כב) רבי ישמעאל סבר למידין (כג) לאו מלאו בין מלאו ובין מלאו דכרת (דכל חלב שור וכשב ועז מלאו דחוקת עולם לדורותיכם בכל מושבותיכם כל חלב וכל דם לא תאכלו דכתיב בעניינא דקדשים ובקדשים לא אית בהון חיה אף כל חלב שור כי כתיב (כד) ליה סתמא ליכא לספוקי בחיה הלכך שור וכשב ועז לחלק הוא דאתא לחייב על כל אחת ואחת וילפינן לאו דכל חלב ולאו דחוקת עולם מכרת (כה) דכי כל אוכל חלב מן הבהמה אשר יקריבו ממנה מה ההוא לחלק אף הדין לחלק) ורבנן לאו מלאו ילפינן לאו מכרת לא ילפינן ואיבעית אימא היינו טעמייהו דרבנן כדאמר ליה רב מרי לרב זביד אלא מעתה אליה דחולין תיתסר אמר ליה עליך אמר קרא כל חלב שור וכשב ועז דבר השוה בשלשתן בעינן וליכא הלכך כי אתא שור וכשב ועז למישרי אליה דחולין הוא דאתא ור' ישמעאל אמר לך (כו) א"כ לימא קרא כל חלב שור וכשב עז למה לי ש"מ לחלק א"ר חנינא מודה רבי ישמעאל לענין קרבן שאין מביא אלא חטאת אחת מ"ט דלא דמי הדין לאו (כז) ללאו דעריות ת"ר ועשה אחת ועשה הנה לחייב על כל אחת ואחת שאם אכל חלב וחלב שם אחד בשני העלמות חייב שתים (כח) שתי שמות בהעלם אחת חייב שתים א"ל רמי בר חמא לרב חסדא בשלמא שם אחד בשני העלמות חייב שתים משום דהעלמות מחלקין אלא שני שמות בהעלם אחת אמאי חייב שתים הא בעינן העלמות (כט) מוחלקין וליכא א"ל הכא במאי עסקינן כגון דאכל חלב דנותר דמחייב משום נותר ומשום חלב א"ל א"כ ניחייב נמי משום קודש אלא אמר רב ששת כגון דאכל חלב דהקדש ור' יהודה היא דתניא אכל חלב נבלה אכל חלב מוקדשין חייב שתים ר' יהודה אומר חלב מוקדשין לוקה שלש (ל) מחייבו עלה במערבא ונוקמה כגון (לא) חלב דשור וכשב ועז ור' ישמעאל היא דאמר לוקה שלש אלמא

רש"י

יצאו עדים זוממין. בתורת כהנים (ל) גבי פר כהן משיח והכי אמרינן אחר שריבינו דברים שהן בעבודת כוכבים ודברים שאין בעבודת כוכבים (לג) יכול שאני מרבה המסית והמדיח ועדים זוממין ת"ל ועשה יצאו אלו שאין בהן מעשה יצאו מכלל חטאת: **והא על פי כתיב בהו.** ונימא עקימת פיו הוי מעשה: גיליון **הא על פי כתיב** והיכי אמרת אבל בעלמא הוי ביה מעשה: **הואיל וישנן בראייה.** עיקר עדותן בראיית העין שמעידין מה שראו הילכך לא חשיב מעשה: (לד) **חייב על כל אחת ואחת.** מלקות אם אכלן בהתראה אחת: **לוקין על לאו שבכללות.** על כל אחד ואחד: **ורבנן סברי אין לוקין.** (לה) ואי תיקשי (ג) לא ליליקי אפילו חדא דחדא מיהא לקי: **ונילף שור שור מסיני.** למען ינוח שורך (שמות כג) מה התם חיה ועוף כיוצא בו דהכי מוקמינן בב"ק בפרק שור שנגח את הפרה (דף נד: ע"ש): **כל חלב כשב.** דליכא השתא ג"ש: **שור נתרבה בנסכים.** מאי ההין יהיה לפר (ל): **עז נתרבה בעבודת כוכבים.** ביחיד (מ): **חד מתרי.** הלך השוה שבהן שהן מין בהמה וחלבו אסור ואימורי בכוריהם קריבים: **נתרבו אצל עבודת כוכבים.** פר בצבור ועז ביחיד: ה"ג **מה לשור וכשב שכן יש בהן ריבוי אצל מזבח.** שור בנסכים וכשב באליה (ס) אבל עז אין בקרבנו ריבוי אצל מזבח: **הא כי כתיב קרא בעניינא דקדשים כתיב.** דכתיב (ויקרא ז) כי כל אוכל חלב מן הבהמה וגו' והואיל ובעניינא דקדשים כתיב ודאי אין חיה נוהגת בהו הלכך לא איצטריך שור וכשב למישרי חיה (ד): **מכלל דרבנן סברי לא ילפינן.** לאו דכל חלב מעניינו בתמיה: **דכולי עלמא ילפינן דבר למד מעניינו.** בעלמא אבל הכא לאו עניינו דהאי לאו והאי כרת: **והכא בהא קמיפלגי כו'** גירסא זו הכתובה בספרים משובשת היא ועל ידי פרשנים טועין שלא היו בקיאין בשמועה ופירשוה בפירוש בתוך הגירסא וכך הלשון ולא יותר **והכא בהא קמיפלגי מר סבר למידין לאו מלאו ולאו מכרת ומר סבר לאו מלאו ילפינן לאו מכרת לא ילפינן.** והכי פירושא ר' ישמעאל סבר למידין דבר מעניינו בין לאו מלאו בין לאו מכרת: **ורבנן סברי לאו מלאו.** למידין זה מזה כשהן בפרשה אחת דבר למד מעניינו כי הסיא לבשר [illegible]

תוספות

למד מענינו הלכך אי לא כתיב שור וכשב ועז ה"א חיה במשמע: **ואי בעית אימא טעמייהו דרבנן.** משום דהאי שור וכשב ועז מיבעי להו לכדרב מרי: **אליה דחולין תיתסר.** דחלב איקרי בפרק כל הבשר (חולין קיז.): **שוה בשלשתן.** שנקרא חלב בשלשתן ואליה לא איקרי חלב אלא בכשב: **א"כ נכתוב כל חלב שור וכשב.** ומהכא ממעיטנא אליה דבעינן דבר השוה בשניהן: **שאלו דעריות.** להכי נקט עריות דליכא מילי טובא ואיכא לאו בכל חדא: **מאחת מהנה.** משמע מאחת חייב הנה כמה חטאות: **חלב וחלב.** שני זיני חלב: **שם אחד.** חלב הכליות או חלב הדקין שם אחד. בהעלם אחד ל"ג: **שני שמות.** כזית מחלב הכוליא וכזית מחלב הדקין: **דהעלמות מחלקין.** דכיון דנודע לו בינתים הרי הן שתי שגגות ותחלת ידיעה תלה רחמנא דכתיב (ויקרא ד) או הודע אליו: **חלב דנותר.** דאיכא שתי שגגות משתי כריתות חלב ונותר ומחייב שתי חטאות: **ניחייב נמי משום קדש.** אשם מעילות: **אלא אמר רב ששת כגון שאכל חלב דקודש.** ולעולם משום חלב חייב שתים ולהכי לא חשיב אשם מעילות אלא של שם אחד ורבי יהודה היא דמחייב אחלב מוקדשין שתים משום חלב ושני שמות דקתני משום דבחלב מוקדשין כתיבי תרי קראי: **חלב נבלה לוקה שתים.** משום חלב ומשום נבלה. והמוקדשין משום חלב ומשום זרות: **ג'.** ב' משום חלב כדמפ' לקמן (ע"ב) וא' משום זרות: **ונוקמה.** להא דלעיל דקתני ב' שמות כלומר משתי בהמות משני מינין ור' ישמעאל היא: (ס) **לענין קרבן.** וברייתא דלעיל בקרבן קמיירי דגבי חטאות כתיב ועשה מאחת מהנה (ע): **הכ"ע.** הא דקתני ב' שמות כגון שאכלן בב' תמחוין ב' מאכלין דהיינו ב' שמות כגון תבשיל וצלי: (נ"א **חייב ג'.** א' משום חלב וא' משום קדש אשם מעילה ודלא כר' יהודה דמחייב משום חלב שתים משום ב' לאוין דכתיבי בחלב (נ) בתרי פסוקי): **דרבי יהושע.** בפרק אמרו לו (לקמן טו:): **תרי קראי.** חד בקדשים חוקת עולם וחד בין בחולין בין בקדשים הילכך בחלב המוקדשים איכא שני לאוין משום חלב וחלב חולין נפקא ליה לר' יהודה כדאמרינן בפ' אלו עוברין (פסחים מג.) כי כל אוכל חלב מן הבהמה אין לי אלא חלב תמימין הראוי ליקרב חלב בעלי מומין מנין תלמוד לומר כל חלב חולין מנין תלמוד לומר כי כל:

תוספות הואיל וישנן בראייה. [illegible]

עין משפט נר מצוה

טז א מיי' פי"ז מהלכות מאכלות אסורות הל' א טוש"ע יו"ד סי' סד סעי' א:
יז ב מיי' פי"ב מהלכות סנהדרין הלכה ד:
יח ג מיי' שם פי"א הל' יח:
יט ד מיי' שם הל' ה:
כ ה ו ז מיי' פ"ו מהל' שגגות הל' ד:
כא ח מיי' פ"ו מהל' מאכלות אסורות הלכה ב:

◆

מוסף רש"י

הואיל וישנו בלב. עיקר חיוב הבא עליו הוא בלב, שמתכוין לברך השם, שאפילו מברך את השם כל היום ואין בלבו כלפי מעלה אלא שהעלה את השם לדבר אחר ומוצאו בשם המיוחד ומקללו אינו מתחייב (סנהדרין סה.). **יצאו עדים זוממין.** אבל חטאת היא שנויה בתורת כהנים גבי פר כהן משיח, אחר שרבינו דברים שהן כעובד עבודת כוכבים ודברים שאין כעובד עבודת כוכבים, לומר מה עבודת כוכבים מיוחדת שחייבין על זדונה כרת ועל שגגתה חטאת, אף כל שחייבין וכו', או מה עבודת כוכבים מיוחדת שחייבין עליה מיתת ב"ד, אף אני מרבה חייבי מיתת ב"ד, ולא אני מרבה מקלל לאביו ומסית ועדים זוממין, ת"ל ועשה, יצאו עדים זוממין שאין בהם מעשה, ואמאי. לא הויא עקימת שפתיו מעשה הא לא תליא בסיטת קלא (שם). **הואיל וישנן בראייה.** עיקר מילתא לא ע"י דיבור, שמעידין מה שראו, ודיבור לית בה מעשה (שם). **למה מנה הכתוב אימורין כו'.** בהאי קרא אך בכור שור או בכור כשב או בכור עז לא תפדה קדש הם ואת דמם תזרוק על המזבח ואת חלבם תקטיר, דכולם אימוריהם קריבים (בכורות ה.). **ודבר למד מענינו.** דבר סתום שאין מפורש בו במה מדבר, הרי לומדו מן הענין, פרשה שכתב בה במה הענין מדבר (חולין קטו.). **אליה דחולין תיתסר.** די אליה איקרי חלב מיתסר כל אליה כבש בתמיה (חולין קיז.). **כל חלב שור וכשב ועז.** לא אסרה תורה אלא השוה בכולן, ואליה אינה טעונה לא בשור ולא בעז (שם).

◆

שיטה מקובצת

[illegible]

מסורת הש"ס

א) סנהדרין סה: [ע"ש ברש"י], ב) [גי' הרי"ף ופרש"י דסנהדרין באיה ע"ש], ג) [לקמן ע"ב ה. פסחים מד. מא: ב"מ קטו: סנהדרין סג. מנחות נח: תמורה ו:], ד) גי' רש"י תמצא בתו' בכ"מ והכ"ע, ה) [בכורות ה: ע"ש], ו) [חולין קטו: קח. סנהדרין סו.], ז) לפרש"י ל"ל לאו מלאו ולאו מכרת, ח) כל זה מוחק רש"י, ט) [חולין קיז.], י) סנהדרין סב. שבת עא., כ) [ויקרא דבורא דחובה פרק א], ל) [במדבר כח], מ) [במדבר טו], נ) [שם טו], ס) [ויקרא ג], ע) עיין בכ"ש ובכ"מ, פ) מכאן שייך לע"ב, צ) [ויקרא ז],

◆

תורה אור השלם

1. דבר אל בני ישראל לאמר כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו: ויקרא ז כג
2. אך בכור שור או בכור כשב או בכור עז לא תפדה קדש הם את דמם תזרק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה לריח ניחח ליי: במדבר יח יז
3. חקת עולם לדרתיכם בכל מושבתיכם כל חלב וכל דם לא תאכלו: ויקרא ג יז
4. כי כל אכל חלב מן הבהמה אשר יקריב ממנה אשה ליי ונכרתה הנפש האכלת מעמיה: ויקרא ז כה

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' נכתוב תרתי ונילף חדא מתרתי הי דין: (ב) שם לא ריבוי אצל מזבח הילכך לא ילפי: (ג) רש"י ד"ה ורבנן וכו' ואי תיקשי אפי' חדא נמי לא ליליקי דמ"מ כיון דכתיב לאו מיהא לקי: (ד) ד"ה הא כי כתיב וכו' למישרי חיה אלא לחייב על כל אחת הס"ד:

◆

רבינו גרשום

דסבר מותר לעובדה [משום] שאינו עושה אלא מאהבה של שלטון או מיראה ודרן (מלאכות) [עבודות] הכא ליכא ודרן (מלאכות) [עבודות] דהא לא עביד במזיד אלא להכי קרי ודרן (מלאכות) [עבודות] דמתכוין לעבוד מאהבה: הניחא לאביי דאמר חייב. העובד מאהבה ומיראה ומתוקמי שגגה בהכי דהיינו שגגה עבודת כוכבים: ואלא שגגה עבודת כוכבים היכי דמי באומר מותר שאינו יודע שעבודת כוכבים אסור לעבודה ודרן עבודה היכי דמי הא לא [illegible]

[illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones